

X LAT OBOWIĄZYWANIA
KODEKSU KARNEGO WYKONAWCZEGO

X LAT OBOWIĄZYWANIA KODEKSU KARNEGO WYKONAWCZEGO

Praca zbiorowa pod redakcją
Stefana Leleńtala i Grażyny B. Szczygieł

Temida2
Białystok 2009

© Copyright by Temida 2
Białystok 2009

Rada Programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanctra, Halina Święczkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor Naukowy wydawnictwa: Halina Święczkowska

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978–83–89620–63–7

Recenzent:

Michał Porowski

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Katarzyna Frąckiewicz, Jerzy Banasiuk

Projekt okładki:

Jerzy Banasiuk

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Bogumiła Mancewicz

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Przedmowa.....	9

Część I

KARA POZBAWIENIA WOLNOŚCI I STANDARDY JEJ DOTYCZĄCE

Stefan Lelental

Kodeks karny wykonawczy z 1997 r. z perspektywy dziesięciu lat obowiązywania	13

Henryk Machel

Aktualne tendencje resocjalizacji penitencjarnej w polskich zakładach karnych.....	49

Andrzej Marek

Funkcje kary pozbawienia wolności na tle zmian polityki kryminalnej.....	61

Mirosława Melezini, Andrzej Sakowicz

Kara pozbawienia wolności jako instrument polityki karnej.....	77

Krystyna Ostrowska

Psychologia resocjalizacyjna a karanie kryminalne	91

Monika Płatek

Wybrane zasady i instytucje kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r. w świetle Europejskich Reguł Więziennych z 11 stycznia 2006 r.	105

Wiesław Pływaczewski

Wpływ myśli i praktyki penitencjarnej na rozwój kryminologii	129

Grażyna B. Szczygieł

Zasada poszanowania godności skazanego a przeludnienie zakładów karnych....	135

Aleksandra Szymanowska

Recydywa byłych skazanych na karę pozbawienia wolności i czynniki ją warunkujące	147

Teodor Szymanowski

Nowe unormowania dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności w przepisach kkw i w praktyce	161

Ewa M. Guzik-Makaruk

Kilka uwag na tle odpowiedzialności dyscyplinarnej skazanych
odbywających karę pozbawienia wolności183

Tomasz Kalisz

Teoretyczne i prawne podstawy modelu sędziowskiego
nadzoru penitencjarnego197

Jerzy Lachowski

Warunkowe przedterminowe zwolnienie w prawie polskim
na tle ustawodawstwa państw Rady Europy211

Aldona Nawój-Śleszyński

Problemy zapewnienia bezpieczeństwa osobistego osobom pozbawionym
wolności przez administrację więzienną w warunkach przeludnienia
jednostek penitencjarnych.....229

Józef Nawój

Ucieczki osób pozbawionych wolności z różnych miejsc izolacji259

Renata Pietruszka

Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności
na podstawie art. 152 kkw277

Aleksandra Tomporek

Humanitaryzm w postępowaniu karnym wykonawczym295

Grzegorz Wiciński

Przerwa wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie probacji.
Zagadnienia teorii i praktyki stosowania art. 115 kkw.323

Ewa Dawidziuk

Art. 4 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego w świetle ratyfikowanych
przez Polskę umów międzynarodowych.....343

Justyna Konikowska-Kuczyńska

Postępowanie ze skazanymi w ramach systemu terapeutycznego.....353

Justyna Kucejko

Sytuacja prawna i faktyczna skazanych stwarzających poważne zagrożenie
społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego361

Jerzy Nikolajew

Miejsce duszpasterstwa penitencjarnego w powrocie do wolności skazanych
na podstawie kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r.
i rozwiązań innych państw381

Część II

KARY WOLNOŚCIOWE I INNE ŚRODKI PRAWNOKARNEJ REAKCJI NA PRZESTĘPSTWO

Andrzej Baładynowicz

Kuratela sądowa w polskim systemie penitencjarnym
a integracja skazanych do wolności.....399

Tadeusz Bojarski

Uwagi o karze zastępczej.....425

Violetta Konarska–Wrzosek

Uniwersalizm regulacji Kodeksu karnego wykonawczego oraz niedostateczna
uniwersalność rozwiązań w zakresie możliwości odpracowania grzywny435

Piotr Stępiak

Odroczenie wykonania kary jako materialna przesłanka probacyjna.....443

Adam Kwieciński

Wybrane zagadnienia związane ze stosowaniem i wykonywaniem
nowego środka zabezpieczającego z art. 95a kk.....457

Magdalena Niewiadomska-Krawczyk

Wykonywanie kary grzywny w świetle przepisów
kodeksu karnego wykonawczego oraz danych statystycznych473

Izabela Nowicka

Środki oddziaływania pozakarnego a wykonanie kary nagany487

Robert Opora

Propozycje i uwagi dotyczące zwiększenia efektywności
kurateli sądowej – głosy kuratorów501

Janusz Zagórski

Wykonywanie dozorów orzeczonych w sprawach karnych
– przegląd problematyki513

Janusz Zagórski

Tendencje w orzekaniu i wykonywaniu kary ograniczenia wolności
oraz pracy społecznie użytecznej pod rządem kodeksów karnego
i karnego wykonawczego z 1969 r. oraz z 1997 r.....527

Marcin Mazur

Kontrola okresu próby przy warunkowym zawieszeniu wykonania
kary pozbawienia wolności w świetle badań.....541

Aleksandra Pogorzelska

Dozór przy środkach związanych z poddaniem sprawcy próbie551

Spis treści

Bibliografia prac powoływanych w tekstach	563
Noty o autorach.....	581

PRZEDMOWA

We wrześniu 1998 roku weszła w życie nowa kodyfikacja karna, w tym kodeks karny wykonawczy. Do historii przeszła kodyfikacja karna z 1969 r., która definitywnie przesądziła dyskusje, których przedmiotem była kwestia samodzielności i autonomiczności prawa karnego wykonawczego jako gałęzi prawa, równorzędnej z prawem karnym materialnym i prawem postępowania karnego. Uchwalenie w tym samym dniu trzech kodeksów, z których tylko kodeks karny wykonawczy nie miał swojego poprzednika, było faktem o ogromnym znaczeniu w rozwoju polskiego ustawodawstwa karnego, niemającym w tamtym czasie precedensu w europejskim i światowym ustawodawstwie karnym. Niezależnie od ocen tego kodeksu, formułowanych w okresie prawie dwudziestu lat jego obowiązywania, stał się on podstawowym źródłem prawa karnego wykonawczego. Zapomina się nader często, że w okresie „przedkodeksowym” wykonywanie kar, w tym zwłaszcza kary pozbawienia wolności, regulowane było przepisami resortowymi typu zarządzeń, instrukcji i wytycznych.

Kodeks karny z 1997 r. nawiązuje wprawdzie do swego poprzednika, ale jego założenia aksjologiczne i zakres przyjętych w nich unormowań w pełni uzasadniają ocenę, że chociaż jest to Kodeks „drugi”, to jednak prawie całkowicie „nowy”.

Dziesięciolecie obowiązywania tego Kodeksu motywowało redaktorów prezentowanego dzieła do podjęcia trudu zbadania, jak przyjęte w Kodeksie unormowania funkcjonują w praktyce.

Perspektywa dziesięciolecia obowiązywania regulacji dotyczącej wykonywania nie tylko kary pozbawienia wolności, ale również innych kar i środków reakcji prawnokarnej na przestępstwa, wykroczenia i czyny zabronione, odkrywa bogactwo problemów i wskazuje kwestie, jakich tej kodyfikacji nie udało się rozwiązać. Problemy też rodzą się na tle nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego, a przypomnijmy, że było ich aż 24.

Zważywszy, że wnikliwej, rzetelnej dyskusji nigdy nie jest za mało, pozwalamy sobie przekazać Państwu niniejszy tom, na który składają się przemyślenia zarówno czołowych przedstawicieli nauki prawa karnego i prawa karnego wykonawczego, jak również młodych jej adeptów. Mamy nadzieję, że przemyślenia, idee, postulaty zawarte w poszczególnych opracowaniach przyczynią się do wprowadzenia racjonalnych zmian do obowiązującego stanu prawnego

Tom podzielono na dwie części. W pierwszej części znalazły się opracowania dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności. Druga część zawiera opracowania dotyczące kar wolnościowych i innych środków reakcji prawnokarnej na przestępstwo. Podział ten ma wyłącznie znaczenie redakcyjne podobnie jak kolejność, w jakiej reprezentowane są kolejne opracowania w każdej z dwu części oddanego do rąk czytelnika dzieła.

Na zakończenie pragniemy podziękować wszystkim Autorom, którzy przygotowali do druku swoje opracowania. Dzięki ich wysiłkom mogła być zrealizowana podjęta przez nas inicjatywa. Wyrazy uznania składamy również Panu Profesorowi Michałowi Porowskiemu, który przygotował recenzje wszystkich opracowań zamieszczonych w tej książce.

Stefan Lelental

Grażyna B. Szczygieł